

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se

Rektorn vid Kättinge skola
adalheidur.ostlund@edu.norrkoping.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Kättinge skola
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Kättinge skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under 2012 och 2013.

Kättinge skola besöktes av Skolinspektionen den 25 och 26 april 2013.

Fakta om skolan

Kättinge skola ligger på Vikbolandet ungefär 40 km öster om Norrköping. Utbildningen vid Kättinge skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6 samt fritidshemsverksamhet. I skolan finns cirka 67 elever i förskoleklass och årskurserna 1–6. Förutom förskoleklassen har skolan tre grundskoleklasser; åk 1–2, åk 3 och åk 4–6. 27 av skolans elever är inskrivna i fritidshemmet.

På skolan finns ingen samlad bild avseende elevernas måluppfyllelse i relation till nationella mål och kunskapskrav. Enligt uppgifter från skolan är det vanligen några elever varje år som inte når målen i ämnena svenska, engelska och matematik. Men skolan saknar en samlad dokumentation av elevernas resultat i samtliga ämnen med nationella kunskapskrav för årskurserna 3 och 6 år 2012 och för tidigare år i förhållande till målen i årskurserna 3 och 5.

Helhetsbedömning

På Kättinge skola finns ingen dokumentation avseende elevernas kunskapsresultat på skolnivå. Därmed saknar rektorn en samlad bild över skolans resultat. Rektorn har vid tiden för tillsynen inte säkerställt att skolan bedriver ett aktivt och systematiskt kvalitetsarbete. Skolan behöver sammanställa och analysera sina kunskapsresultat så att åtgärder kan vidtas för förbättring. Kvalitetsarbetet måste också dokumenteras enligt författningarnas krav.

För att förbättra elevernas resultat måste rektorn också säkerställa att eleverna får det särskilda stöd som de behöver och har rätt till. Rektorn måste se till att det finns tydliga rutiner för att uppmärksamma och utreda elevers behov av särskilt stöd och för att utarbeta åtgärdsprogram samt att dessa rutiner är förenliga med skollagen. Då ett åtgärdsprogram syftar till att säkerställa att en elev får det särskilda stöd som eleven behöver och har rätt till måste rektorn se till att de åtgärdsprogram som beslutas på Kättinge skola, både till form och innehåll motsvarar författningarnas krav.

Ett led i att ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver för att kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål, är att skolan förbättrar informationen till elever och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling och utvecklingsmöjligheter i de olika ämnena. Bland annat måste skriftliga individuella utvecklingsplaner utarbetas enligt författningarnas krav, så att dessa kan vara ett verktyg för att synliggöra elevens kunskapsutveckling och utvecklingsmöjligheter.

I Kättinge skola genomförs insatser för att skapa en trygg miljö för eleverna men skolans arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling behöver bli mer systematiskt och målinriktat. Skolan och fritidshemmet behöver också utarbeta en ak-

tuell plan mot kränkande behandling där skolenhetens olika verksamheter och behov synliggörs.

Slutligen konstaterar Skolinspektionen att det kvarstår brister som påtalats i Skolverkets beslut efter utbildningsinspektion i Kättinge skola den 6 maj 2008 (dnr 53-2007:1393). Områden där brister fortfarande finns kvar är det systematiska kvalitetsarbetet och planen mot kränkande behandling.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 november 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Säkerställa att utformningen av elevernas inflytande anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Säkerställa att alla elever har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten, som en del av skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Av elevintervjuer framgår att formen och graden av inflytande beror mer på vilket ämne det gäller och vilken lärare som undervisar än på elevernas ålder och mognad. En del lärare ger eleverna möjlighet att vara delaktiga i planeringen av undervisningen medan andra inte gör detta på samma sätt. Vid lärarintervjun framkommer att lärarna tycker att elevinflytande är svårt och att elevernas möjlighet att ha inflytande varierar. Exempelvis har någon klass varje vecka en schemalagd tid för att eleverna ska arbeta med målen i sin skriftliga individuella utvecklingsplan så kallade IUP-mål. Detta ger enligt lärarna eleverna möjlighet att välja vad de ska arbeta med och hur det ska ske. Samtidigt framkommer att elevernas möjlighet att ha inflytande över undervisningen är begränsat i andra klasser trots att dessa elever är äldre. Lärarna talar om behovet av "fyrkantiga regler" för att få en fungerande undervisningssituation. Lärarna har emel-

lertid för eleverna i årskurserna 4–6, påbörjat en diskussion om att eleverna med stigande ålder ska ta allt större ansvar vid genomförandet av sina utvecklingssamtal. Av intervjuer framgår också att skolan har fungerande klassråd och elevråd samt att eleverna i årskurs 6 är med och planerar vissa aktiviteter på friluftsdagar.

Tillsynen visar att graden av inflytande varierar inom skolan och det är upp till varje lärare att avgöra i vilken omfattning man t.ex. låter eleverna delta i planeringen av undervisningen. Detta visar att frågor om elevernas reella inflytande inte har diskuterats på ett övergripande sätt på skolan. Rektorn bekräftar att elevinflytande inte har diskuterats på skolan. Av intervjuer med rektorn och lärarna samt granskning av skolans dokument framgår att det saknas en dokumenterad planering för elevinflytande.

Skolinspektionen bedömer att alla elever inte har ett reellt inflytande på undervisningen i alla ämnen. Vidare saknar skolan en dokumenterad planering av elevernas inflytande.

Författning

4 kap. 4, 6, 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Säkerställa att skolan bedriver ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Säkerställa att skolan har en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp samt innehåller rutiner för personalens och rektorns anmälningsskyldighet.
- Säkerställa att rektorn anmäler uppgifter om kränkande behandling till huvudmannen.

Motivering

Målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling

Huvudmannen har en långtgående skyldighet att säkerställa att alla elever har en trygg skolmiljö. Inom ramen för varje särskild verksamhet ska det bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Som en del i detta arbete framgår av skollagen att det varje år ska upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) med kommentarer om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår att i det förebyggande arbetet ingår att regelbundet kartlägga elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om

förekomsten av bland annat kränkande behandling. Vidare måste skolan analysera kartläggningen för att identifiera risker för kränkande behandling. I samband med analysen ska även tidigare insatser utvärderas och utifrån de identifierade riskerna ska skolan formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet. Vidare ska skolan planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och även bestämma vem som ansvarar för respektive insats. Skolan ska också se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen, analysen samt när man avgör vilka insatser som ska sättas in.

I Kättinge skola genomförs vissa åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Exempelvis är vuxna alltid ute när eleverna har rast och skolan genomför flera aktiviteter i åldersblandade grupper. Fritidshemmet uppger att de arbetar med forumspel för att belysa olika frågor. Vidare genomför skolan årligen en kartläggning av elevernas upplevda trygghet och trivsel genom trygghetssamtal med yngre elever och en lägesenkät för eleverna i årskurserna 2–6. Av intervjuer framkommer att det förekommer kränkningar elever emellan men också att personalen agerar när någonting händer. Eleverna uppger dock att det som hänt kan hända på nytt trots att lärarna agerat. Vid lärarintervjun uppger lärare att det går åt mycket undervisningstid för att genom samtal med eleverna reda ut händelser som skett under rasterna. Denna bild bekräftas av elevintervjuerna. Sammantaget visar tillsynen att det arbete som skolan och fritidshemmet gör för att motverka kränkande behandling inte är tillräckligt anpassat till skolans aktuella behov. Det saknas uttalade mål och konkreta åtgärder för året kopplade till resultatet av en genomförd kartläggning.

Kättinge skola har ingen aktuell plan mot kränkande behandling men personalen uppger att de till stora delar arbetar enligt den plan som gällde för läsåret 2011/12. Skolinspektionen har tagit del av denna plan. I planen beskrivs förutom åtgärder av allmän karaktär även några insatser kopplade till skolans behov utifrån resultatet av genomförda elevsamtal och enkäter. Emellertid saknas i planen en uppföljning av de insatser som genomförts tidigare år. Av intervjuer med personal framkommer att skolan gjort vissa förändringar jämfört med de förebyggande och trygghetsskapande åtgärder som beskrivs för skolan och fritidshemmet i planen som avser läsåret 2011/12. Exempelvis har eleverna inte längre delade raster eftersom detta var svårt att organisera.

Av Skolverkets allmänna råd som också nämnts ovan framgår att grunden för en genomtänkt och användbar plan är ett aktivt främjande och förebyggande arbete. Arbetet med att motverka kränkande behandling ska ingå som en del av skolans kvalitetsarbete och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Planen kan därför användas som dokumentation i det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte bedriver ett tillräckligt målinriktat arbete mot kränkande behandling samt att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav.

Skyldigheten att anmäla kränkande behandling

Av skollagen framgår att all personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla till huvudmannen. Huvudmannen är skyl-

dig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig händelsen är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Detta framgår av Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10). Av de allmänna råden framgår vidare att för att kunna bedriva ett systematiskt arbete mot kränkande behandling är det lämpligt att de rutiner som behövs finns samlade i planen mot kränkande behandling.

I den plan som Kättinge skola följer beskrivs arbetsgången vid olika händelser men tydliga rutiner för personalens och rektorns skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling saknas. Personalen anmäler händelser till rektorn genom telefonsamtal och händelserapporter som samlas i en pärm. Emellertid framgår av rektorsintervjun att anmälningar om kränkande behandling inte rapporterats till huvudmannen sedan oktober 2012. Skolinspektionen bedömer att rektorn inte fullgör sin anmälningskyldighet till huvudmannen. Vidare saknar skolan tydliga skriftliga rutiner för personalens och rektorns anmälningskyldighet. Dessa bör lämpligen dokumenteras i planen mot kränkande behandling.

Författning

5 kap. 3 § skollagen

6 kap. 6, 8 och 10 §§ skollagen

Lgr 11 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att rektorn ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Säkerställa att beslut om åtgärdsprogram fattas i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att åtgärdsprogrammen anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Säkerställa att beslut om anpassad studiegång utformas i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Utredning av behov av särskilt stöd

Skolan ska ge alla barn och elever möjlighet att nå utbildningens mål. En del i detta arbete är att skolan ska ge det särskilda stöd en elev behöver. Av skollagen framgår att om det framkommer att en elev befäras att inte nå de mål eller kunskapskrav som minst ska uppnås ska det anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Kättinge skola har rutiner för arbetet med särskilt stöd. Emellertid framgår det inte av dessa rutiner att personal som uppmärksammar att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven ska anmäla detta till rektorn och att rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds samt att det vid utredningen ska ske samråd med elevhälsan om det inte är uppenbarligen obehövligt. Vidare framgår inte av rutinerna att rektorn fattar beslut om åtgärdsprogram och vilken roll elevhälsan har i utredningsarbetet. Av intervjuer framkommer att lärarna har uppfattat skolans rutiner på olika sätt. Exempelvis framgår olika uppfattningar om när i processen farhågor kring en elevs skol-situation ska anmälas till rektorn. Det finns lärare som har uppfattningen att läraren kan ta initiativ till en utredning av elevens behov av särskilt stöd och ta kontakt med rektorn först när den pedagogiska kartläggningen är genomförd medan andra menar att anmälan ska gå till rektorn som ska se till att behovet utreds. Lärarna uppger vidare att de vid utredningen samråder med den personal som träffar eleven, till exempel fritidshemmets personal, men det varierar i vilken mån personal som ingår i elevhälso-teamet involveras i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd.

Rektorn fattar utifrån utredningsunderlaget beslut om att utarbeta åtgärdsprogram alternativt att inte utarbeta åtgärdsprogram. Skolans tolkning är att det är detta beslut som föräldrarna kan överklaga. I de fall rektorn har beslutat att åtgärdsprogram ska utarbetas väntar skolan tills dess att överklagandetiden gått ut innan själva åtgärdsprogrammet utarbetas. Skolan betraktar inte åtgärdsprogrammet som ett beslut fattat av rektorn och därmed möjligt för föräldrar att överklaga. Av skolans rutiner framgår inte att elever och vårdnadshavare ges möjlighet att delta vid utarbetandet av åtgärdsprogrammet däremot är elev och vårdnadshavare enligt lärarna delaktiga i utredningsfasen.

Skolinspektionen bedömer att Kättinge skolas arbetsprocess med särskilt stöd inte motsvarar de krav som finns i skollagen. Detta kan medföra att alla elever inte får det särskilda stöd de behöver och har rätt till.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet har en central roll i skolans arbete med särskilt stöd genom att vara en hjälp för personalen när det gäller planering och utveckling av den pedagogiska verksamheten kring den enskilde eleven. Det är samtidigt en skriftlig bekräftelse på de stödåtgärder som ska vidtas och bidrar till att ge en överblick.

Vidare framgår av skollagen att åtgärdsprogrammet ska beslutas av rektorn. Rektorn kan överlåta denna beslutanderätt, förutom i de fall stödet innebär särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång. Åtgärdsprogrammet är det formella beslutet och det är detta som ska skrivas under av beslutsfattaren samt innehålla en tydlig information om möjligheten att överklaga beslutet.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på åtgärdsprogram utarbetade på Kättinge skola under år 2012. Åtgärdsprogrammen skiftar i kvalitet, exempelvis har de åtgärder som beskrivs i vissa åtgärdsprogram en tydlig koppling till de mål som anges medan

andra saknar en sådan beskrivning. Åtgärdsprogrammen är inte alltid utformade som beslut, t.ex. saknas i vissa åtgärdsprogram information om föräldrars möjlighet att överklaga. Det förekommer också att skolan vid uppföljningar gör justeringar i redan beslutade åtgärdsprogram istället för att fatta nya beslut. Skolans arbetsgång för särskilt stöd och åtgärdsprogram medför att elever och vårdnadshavare inte får möjlighet att överklaga åtgärdsprogrammet, så som lagstiftningen föreskriver. Vidare saknas i åtgärdsprogrammen information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet om åtgärdsprogrammet fattas. Det är viktigt att skolans åtgärdsprogram är tydligt utformade som beslut för att det ska bli tydligt för mottagaren att åtgärdsprogrammet är ett formellt beslut möjligt att överklaga.

Skolinspektionen bedömer att skolans åtgärdsprogram inte uppfyller författningarnas krav.

Beslut om anpassad studiegång

Enligt skollagen får rektorn, om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, fatta beslut som innebär avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Vidare följer av förvaltningslagen att det normalt måste finnas en motivering till ett beslut.

Enligt Skolinspektionen måste ett beslut om anpassad studiegång vara väl underbyggt och dokumenterat, då det kan innebära en reducerad lärotid och därmed få långtgående konsekvenser för en elev. Beslutet ska innehålla en motivering där det bland annat ska framgå vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för beslutet samt hur undervisningen behöver anpassas till omfattning och innehåll utifrån elevens specifika behov.

Skolinspektionen har tagit del av ett beslut om anpassad studiegång från höstterminen 2012. Av beslutet framgår inte vilka avvikelser som gjorts från den timplan och de ämnen och mål som gäller för utbildningen. Vidare använder skolan en kommungemensam blankett med rubriken "Beslut om särskilt stöd/anpassad studiegång i grundskolan och grundsärskolan". Även om skolan fyllt i att beslutet handlar om anpassad studiegång är det på grund av de förtryckta uppgifterna svårt att se vilket beslut som fattats. Allt författningsstöd är angivet under rubriken "Information" och oavsett vilket beslut som fattas står alla lagrum med. Utformningen av besluten medför en otydlighet för mottagaren om vad beslutet gäller och vilket författningsstöd som är aktuellt för det specifika beslutet.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att rektorn inte utformar beslut om anpassad studiegång i enlighet med författningarna.

Författning

2 kap. 10 § skollagen

3 kap. 8–10 och 12 §§ skollagen

29 kap. 10 § skollagen

Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Säkerställa att lärarna får tillräckligt stöd i att sätta rättvisa och likvärdiga betyg.
- Säkerställa att föreskrifterna om betyg följs.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner innehåller omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i varje ämne eleven får undervisning i.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner sammanfattar konkret vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Stöd i att sätta rättvisa och likvärdiga betyg

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av prop. 2009/10:165 framgår att rektorn ska se till att lärarna är väl förtrogna med det regelverk som gäller och i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Av läroplanen framgår att betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kunskapskrav för olika betygssteg. Vidare ska läraren, enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Läraren ska också vid betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:149) med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen framgår bland annat att det är viktigt att elevernas kunskaper bedöms på ett likvärdigt sätt oavsett i vilken klass eller skola de går eller i vilken del av landet de bor. Lärare behöver därför regelbundet diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Detta kan till exempel ske genom att lärare gemensamt diskuterar och samlar en variation av elevarbeten som representerar kravnivåerna. Sådana diskussioner och analyser bidrar till att lärarna utvecklar sin bedömarförmåga och förtrogenhet med kunskapskraven och främjar därmed en likvärdig och rättvis bedömning av elevernas kunskaper.

Av intervjuer med rektorn och lärare framkommer att Kättinge skola tidigare läsår tillsammans med andra skolor arbetat för att stärka lärarnas kompetens inom området bedömning och betygssättning. Av lärarintervjun framkommer att det, trots tidigare insatser, finns en osäkerhet hos lärarna kring bedömning och betygssättning. Lärare uppger att det är svårt att tolka värdeorden i kunskapskraven och menar att andra lärare kanske har en annan uppfattning. Lärarna uttrycker också önskemål om att samar-

beta kring bedömning och betygssättning, både inom skolan och med lärare på andra skolor. Det framkommer också vid intervjun att enskilda lärare reflekterat över att det finns stora skillnader i betyg mellan olika ämnen och då funderat över om skolans lärare tolkat kunskapskraven olika. Vid elevintervjun framkommer att elever, trots att de haft samtal med betygsättande lärare, har svårt att förstå varför de fick ett visst betyg. Rektorn har inte uppmärksammat att lärarna känt osäkerhet i samband med betygssättningen hösten 2012 men uppger att det finns en studiedag inplanerad för bedömning och betygssättning i maj 2013.

Sammantaget måste rektorn se till att lärarna får tillräckligt stöd i att sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Betygskatalog

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med författningarna. Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i ett ämne på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas i ämnet. Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog och att med beslut om betyg avses beslut att sätta betyg och beslut att inte sätta betyg när underlag för bedömning av en elevs kunskaper saknas på grund av elevens frånvaro. Av skolförordningen framgår vidare att om betyg inte har kunnat sättas på grund av en elevs frånvaro ska detta markeras med ett horisontellt streck i betygskatalogen.

Skolinspektionen har vid tillsynen tagit del av Kättinge skolas betygskatalog. I betygskatalogen har beslut om att inte sätta betyg i ett ämne markerats genom att "betygsrutan" i betygskatalogen lämnats tom.

Skolinspektionen bedömer att skolans betygskatalog inte utformas i enlighet med författningarna. Det är viktigt att betygskatalogen är korrekt utformad då betygssättning är myndighetsutövning mot enskild och betygskatalogen är en garanti för att betygssättning sker på ett rättssäkert sätt. Skolinspektionen vill i sammanhanget också uppmärksamma skolan på att betygskatalogens förklaringar hänvisar till inaktuella författningar.

Skriftliga individuella utvecklingsplaner

Skriftliga individuella utvecklingsplaner utgör en del i skolans fortlöpande arbete med att informera elever och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling. Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:16) med kommentarer om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen, framgår att skriftliga individuella utvecklingsplaner konkret bör beskriva vilka insatser som skolan ska göra, och vad eleven och vårdnadshavaren kan göra, för att eleven ska ha framgång i skolarbetet. Omdömena ska inte innehålla beskrivningar eller värderingar av elevens personliga egenskaper, utan en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kun-

skapskraven i alla de ämnen som eleven får undervisning i den aktuella terminen. Omdömena har en formativ funktion, vilket innebär att de ska stödja elevens fortsatta lärande och lyfta fram elevens utvecklingsmöjligheter. Av dessa allmänna råd framgår vidare att även vid ämnesövergripande undervisning är utgångspunkten att den individuella utvecklingsplanen ska innehålla skriftliga omdömen om kunskapsutvecklingen i varje ämne som eleven får undervisning i. Det kan dock vara rimligt att ge skriftliga omdömen i ämnesblock i de lägre årskurserna (årskurs 1–3), om man använder sig av de möjligheter till ämnesövergripande undervisning som kursplanerna i läroplanen ger utrymme för.

Tillsynen visar att lärarna på Kättinge skola genomför utvecklingssamtal varje termin och i samband med dessa utarbetas skriftliga individuella utvecklingsplaner för eleverna. Skolinspektionen har tagit del av några skriftliga individuella utvecklingsplaner utarbetade på skolan. Lärarna utformar skriftliga individuella utvecklingsplaner på olika sätt och skolan ger inte skriftliga omdömen i samtliga ämnen som eleven fått undervisning i. Exempelvis ges inte bara i årskurserna 1–3 utan också i årskurs 4 skriftligt omdöme i ämnesblocken SO respektive NO istället för i varje ämne som ingår i de samhällsorienterande respektive naturorienterande ämnena. Vidare varierar kvaliteten i de omdömen som lärarna skrivit. Vissa omdömen ger god information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven medan andra saknar en sådan beskrivning. I vissa ämnen beskrivs och bedöms istället elevens aktivitet och intresse, exempelvis kan bedömningen vara "eleven har tränat mycket på de olika momenten". Det framgår dessutom inte alltid konkret och tydligt vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Istället läggs i vissa fall ett stort ansvar på eleven och skolans insatser beskrivs mer generellt, exempelvis "uppmuntra".

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan inte informerar eleven och elevens vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling i enlighet med författningarnas krav.

Författning

3 kap. 14 § skollagen

10 kap. 13, 17 och 18 §§ skollagen

6 kap. 10 och 19 §§ skolförordningen

Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta kvalitetsarbete dokumenteras på skolenhetsnivå.

Motivering

Av skollagen följer att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår bland annat att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analyser och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsatser. Vidare bör rektorn skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet. Det är angeläget att rektorn ser till att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet systematiseras och sammanställs så att den går att analysera. Personal, elever och vårdnadshavare behöver en samlad bild av verksamhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete för att ha möjlighet att vara delaktiga, göra val och påverka utbildningens utveckling. Vidare betonas vikten av att analysera orsaken till skillnader mellan olika grupper och klasser eller mellan olika ämnen och målområden i läroplanen.

Tillsynen visar att det vid tiden för tillsynen saknas ett aktivt och systematiskt kvalitetsarbete på Kättinge skola. Skolan har från oktober 2012 en ny rektor. Av intervjuer framgår att rektorn inte driver något systematiskt kvalitetsarbete utan har valt att under sitt första läsår avvakta med detta arbete. Rektorn känner till att skolan har formulerat tre fokusområden att arbeta med under läsåret 2012/13 men har inte sett till att det bedrivs ett utvecklingsarbete avseende dessa områden. Enligt lärarna valde skolan ut förbättringsområdena men man har inte diskuterat hur utvecklingsarbetet ska bedrivas. Av dokumentstudier och intervjuer framgår att Kättinge skola tidigare år haft rutiner för sitt kvalitetsarbete men detta arbete har inte utgått från elevernas kunskapsresultat. På skolan saknas en samlad bild av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella kunskapskraven i årskurserna 3 och 6 år 2012 samt dokumentation från tidigare år av elevernas resultat i förhållande till de nationella målen som då fanns för årskurserna 3 och 5. Skolan har heller inte analyserat kunskapsresultaten i syfte att vidta relevanta åtgärder för högre måluppfyllelse.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att rektorn inte tagit ansvar för att det på skolan och fritidshemmet bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Rektorn måste också ta ansvar för att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredarna Sofia Lindstrand och Rut Hård af Segerstad deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Anette Bergstrand
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i beslutet grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).